

A Nemzeti Közsolgálati Egyetem tájékoztatója a közigazgatási szakvizsga követelményrendszeréről

A Közigazgatási Továbbképzési Kollégium a közigazgatási szakvizsgáról szóló 35/1998. (II. 27.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 3. § (1) és (2) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján jóváhagyta a közigazgatási szakvizsga kötelező és választható vizsgatárgyainak vizsgakövetelményeit (a továbbiakban: követelményrendszer) az alábbiak szerint. A követelményrendszert 2023. március 15-től kell alkalmazni.

Általános követelmények a közigazgatási szakvizsga írásbeli és szóbeli vizsgájának teljesítéséhez

A közigazgatási szakvizsga a kötelező vizsgatárgy (Általános közigazgatási ismeretek) és egy választható vizsgatárgy írásbeli és szóbeli részének teljesítéséből áll. A vizsgázó egy vizsganapon tesz írásbeli és szóbeli vizsgát egy szakvizsgatárgyból.

A kötelező és a választható tárgyak jegyzékét az R. 3. számú melléklete tartalmazza.

A közigazgatási szakvizsgához vizsgatárgyanként külön-külön írásbeli és szóbeli számonkérés tartozik. A vizsga tananyaga a közzétett követelményrendszerből és a Nemzeti Közsolgálati Egyetem által kiadott jegyzetektől áll. A számonkérés alapját képezik továbbá az egyes jegyzetek lezárását követően bekövetkezett és az ismeretanyagot érintő jelentős jogszabályi változások. Ezekre a változásokra a felkészítő tanfolyamok alkalmával az oktatók kifejezetten felhívják a hallgatók figyelmét. A tananyagok letölthetőek a Nemzeti Közsolgálati Egyetem honlapjáról: <http://www.uni-nke.hu>.

Írásbeli vizsga

A vizsgázó az írásbeli vizsga teljesítése során számot ad arról, hogy a kötelező és a választott tárgy tananyagát a követelményrendszernek megfelelő, magas színvonalon ismeri, és képes azt alkalmazni a gyakorlatban. A vizsgázó arról ad tanúbizonyságot, hogy a kötelező és a választott tárgyon belül mennyire képes egy közigazgatási probléma komplex gyakorlati elemzésére, megoldásokhoz szükséges intézkedések, eljárások kiválasztására, a végrehajtás menetének megtervezésére. Emellett a vizsgatárgyakhoz kapcsolódó konkrét feladatok megoldása is része a tantárgy írásbeli vizsgarészének.

Mind a kötelező, mind a választott tárgyi írásbeli vizsga a vizsgatárgyhoz kapcsolódó feladatsor kitöltéséből áll, melyre maximálisan 100 pont adható. A vizsgabizottság az írásbeli vizsgát – vizsgatárgyanként külön-külön – az alábbi érdemjegyekkel értékeli:

- a) jeles (5) 91-100 pont,
- b) jó (4) 81-90 pont,
- c) közepes (3) 71-80 pont,
- d) elégséges (2) 61-70 pont,
- e) elégtelen (1) 0-60 pont.

A vizsgázónak mind a kötelező, mind a választott szakvizsgatárgyból legalább elégséges érdemjegyű vizsgát kell tennie, hogy az eredményes legyen. Amennyiben a vizsgázó valamely tárgyból elégtelen érdemjegyű írásbeli vizsgát tesz, azt meg kell ismételnie. A vizsgázó elégtelen érdemjegyű írásbeli vizsga esetén is tehet szóbeli vizsgát. A sikeres írásbeli vizsga feltétele, hogy a vizsgázó közérthetően, gördülékenyen és nyelvtanilag is helyesen fogalmazzon, áttekinthető, elfogadható válaszokat adjon a kérdésekre. Az írásbeli vizsga időtartama vizsgatárgyanként 120 perc.

Szóbeli vizsga

A szóbeli vizsga keretében a vizsgázó bizonyítja szakmai, közigazgatási tájékozottságát, felkészültségét. A vizsgázó a kötelező tárgyi szóbeli vizsgán egy tételt húz, amely a) és b) kérdésrészből áll. Az egyes kérdésrészek különböző tananyagrészekhez kapcsolódnak.

A választott tárgyi szóbeli vizsgán a vizsgázó egy tételt húz. A szóbeli vizsgákra történő felkészülésre, a kihúzott tételek kidolgozására legalább 20 percet kell biztosítani.

A vizsgabizottság a tételhez nem tartozó, de a vizsgatárgyon belüli további kérdések feltevésével is tájékozódhat a vizsgázó felkészültségéről.

A vizsgabizottság a szóbeli vizsgát az alábbi érdemjegyekkel értékeli:

- a) jeles (5),
- b) jó (4),
- c) közepes (3),
- d) elégséges (2),
- e) elégtelen (1).

A vizsgázó a kihúzott tételre vonatkozóan számot ad arról, hogy a kötelező és a választott tárgy konkrét kérdésköreit magas színvonalon ismeri, azokat helyesen értelmezi, a fogalmakat megfelelően használja. A vizsgázó egy-egy vizsgatárgyból olyan időtartamban felel, amely alapján felkészültsége megítélhető.

Közigazgatási szakvizsga követelményrendszere vizsgatárgyanként

ÁLTALÁNOS KÖZIGAZGATÁSI ISMERETEK KÖTELEZŐ VIZSGATÁRGYBÓL

I. modul: A KÖZPONTI ÁLLAMI SZERVEK RENDSZERE

A tantárgy célja, hogy az Alaptörvény keretei között átfogóan ismertesse az alkotmányosság elveit, az alapvető jogokat és kötelezéseket, az állami szervek rendszerét, továbbá bevezetést adjon a közigazgatás funkcióinak, illetve feladatainak a megértéséhez. A tantárgy célja az is, hogy áttekintést nyújtson a közigazgatás szervezetrendszeréről.

Követelmények

1. Magyarország alkotmányos berendezkedése

A vizsgázó legyen képes értelmezni az alkotmány fogalmát, ismerje annak típusait, szabályozási tárgyköreit és vázlatosan a magyar alkotmányfejlődés legfontosabb állomásait. A vizsgázó ismerje a Magyarország Alaptörvényében meghatározott alapvető jogokat és kötelezettségeket, tudja azokat csoportosítani, legyen képes azok tartalmát értelmezni, valamint ismerje meg az alapjogok érvényre juttatására, korlátaira és védelmére vonatkozó, az Alaptörvényben meghatározott főbb rendelkezéseket. A vizsgázó ismerje az állam-szervezet felépítésének legfontosabb alkotmányos elveit.

2. Az állami szervek rendszere

A vizsgázó e tananyagrészt elsajátításával ismerje meg az Alaptörvényben szabályozott állami szervek típusait, azok fő feladatait és eljárásait (egymással összefüggő kapcsolatrendszerét). A vizsgázónak ismernie kell az Alaptörvény szintjén szabályozott állami szervek egymáshoz való viszonyának sajátosságait is. A vizsgázó e tárgykör keretében ismerje meg a helyi önkormányzatokra vonatkozó, az Alaptörvényben meghatározott alapvető szabályokat. A vizsgázónak ismernie kell a pénzügyi alkotmányosság körébe tartozó szervek felépítését és működését, valamint a különleges jogrend idején funkcionáló állami szerveket és jogköreiket.

3. A közigazgatás az állami funkciók rendszerében

A vizsgázó ismerje meg a közigazgatás fogalmát és helyét a hatalmi ágak rendszerében, legyen képes meghatározni a közigazgatás főbb funkcióit és feladatait.

4. A közigazgatás szervezetrendszere

A vizsgázó ismerje meg a közigazgatást, mint szervezetrendszert alkotó alrendszereket és legyen képes meghatározni ezek főbb jellemzőit, valamint ismerje meg az egyes alrendszerekre vonatkozó joganyag elemeit. A vizsgázó legyen képes megnevezni az államigazgatás és a helyi önkormányzati rendszer alkotóelemeit, továbbá a kvázi államigazgatási szerveket és ismerje ezeknek a szerveknek a lényeges jellemzőit.

Tananyag

A tananyagot a Nemzeti Közzolgálati Egyetem által kiadott „Általános közigazgatási ismeretek I. modul: A központi állami szervek rendszere” című jegyzet foglalja magába.

Szóbeli kérdések

1. Ismertesse az alkotmány fogalmát és az alkotmányosság elveit!
2. Ismertesse a magyar alkotmányfejlődést napjainkig, mutassa be az Alaptörvény szerkezetét és módosításait! Ennek során térjen ki külön a Nemzeti Hitvallás tartalmára, jellemzőire és jelentőségére, valamint az Alapvetés tartalmára is!
3. Határozza meg az alapvető jogok fogalmát, mutassa be azok alanyait, címzettjeit, ismertesse az alapvető jogok korlátozására vonatkozó fontosabb alaptörvényi rendelkezéseket és teszteket, valamint az állam alapvető jogok védelmével kapcsolatos feladatait!
4. Mutassa be a szabadságjogokat és részletezze a vizsgabizottság által meghatározott két szabadságjog tartalmát!
5. Jellemezze a gazdasági, szociális és kulturális alapjogokat és ismertesse az alapvető kötelelességeket az Alaptörvény alapján!
6. Ismertesse az Országgyűlés jogállását, feladat- és hatásköreit, a szervezetére és működésére vonatkozó alapvető szabályait!
7. Határozza meg a köztársasági elnök helyét az államszervezetben, ismertesse főbb feladat- és hatásköreit!
8. Ismertesse a Kormány fontosabb feladat- és hatásköreit, szervezetét, megbízatását és működésének főbb szabályait!
9. Ismertesse az Alkotmánybíróság jogállását, főbb feladat- és hatásköreit, mutassa be annak működését!
10. Mutassa be a bíróság és az ügyészség jogállását, e szervezetek főbb feladat- és hatásköreit, szervezeti rendszerét!
11. Mutassa be az alapvető jogok biztosának jogállását, fontosabb feladat- és hatásköreit!
12. Ismertesse a közpénzek felhasználásának követelményeit az Alaptörvény „A közpénzek” című fejezete alapján!
13. Mutassa be a Magyar Nemzeti Bank, az Állami Számvevőszék, valamint a Költségvetési Tanács feladat- és hatáskörét!
14. Ismertesse a Magyar Honvédség, a rendőrség és a nemzetbiztonsági szolgálatok működésére vonatkozó alapvető alkotmányos előírásokat!
15. Ismertesse a különleges jogrend típusait, tartalmát és intézményi rendjét!
16. Határozza meg a közigazgatás fogalmát és helyét az államszervezetben, valamint a közigazgatási szervezetrendszert alkotó alrendszereket!
17. Mutassa be az államigazgatás szervezetrendszerét!
18. Mutassa be a helyi önkormányzatok szervezetét, valamint feladat- és hatáskörét!
19. Ismertesse a helyi önkormányzatok és az állami szervek kapcsolatát!

II. modul: JOGALKOTÁSI ÉS JOGALKALMAZÁSI ISMERETEK

A tantárgy célja, hogy a vizsgázó megalapozott ismereteket szerezzen a közigazgatás két alapvető közhatalmi tevékenységéről, és képes legyen eligazodni a jogalkotás, illetve a jogalkalmazás követelményeiben. A tananyag alapozó ismereteket ad a jogalkotásról és megismerteti a vizsgázót a jogalkalmazási tevékenység elemeivel, összefüggéseivel, elmélyíti a vizsgázó hatósági jogalkalmazással kapcsolatos ismereteit.

Követelmények

1. A jogalkotás tartalmi kérdései – Magyarország jogforrási rendszere

A vizsgázó ismerje meg a társadalmi, erkölcsi és jogi normák fogalmát, felépítését és tartalmát, legyen képes különbséget tenni e normák között. A vizsgázó ismerje meg a jogalkotás helyét és szerepét a jogállam szervezeti és működési rendjének kialakításában és megerősítésében. A vizsgázó ismerje meg Magyarország jogforrási rendszerét, legyen képes elhelyezni és jellemezni az egyes jogforrásokat; szerezzen jártasságot a jogforrási rendszer belső koherenciáját biztosító követelmények megismerésében és alkalmazásában. A vizsgázó ismerje meg a szabályozási szintek és szabályozási tárgyak összhangjának követelményeit, szerezzen ismereteket a jogalkotás tartalmi követelményeiről.

2. A jogalkotási eljárás és jogszabályszerkesztési ismeretek

A vizsgázó sajátítsa el a jogszabály-előkészítési és jogalkotási eljárás folyamatát, a jogszabályok véleményezésének, továbbá társadalmi egyeztetésének szabályait, illetve a jogszabály(tervezet) szerkezeti elemeit. A vizsgázó ismerje meg a jogszabály(tervezet) szövegezésével kapcsolatos főbb elvárásokat és követelményeket, továbbá szerezzen ismereteket a jogszabályok deregulációja és hatályosulásának vizsgálata tárgyában.

3. Általános jogalkalmazási ismeretek

A vizsgázó átfogóan ismerje meg a jogalkalmazás folyamatát, a jogalkalmazást végző szerveket, azok sajátosságait, a jogértelmezés fajtáit. A vizsgázó sajátítsa el a hatósági jogalkalmazó tevékenység tartalmát, jellemzőit, képes legyen bemutatni a közigazgatási hatósági jogalkalmazás sajátosságait és ismerje a közigazgatási eljárásjog főbb forrásait.

4. Közigazgatási hatósági eljárás

A vizsgázó legyen képes értelmezni a közigazgatási hatósági eljárás fogalmát, a közigazgatási eljárási jog jogforrásait, illetve a szabályozás rendszertani alapjait. A vizsgázó ismerje meg a hatósági alapelvek jelentőségét, továbbá szerezzen ismereteket az alapvető rendelkezések tételes szabályairól, valamint ismerje a közigazgatási jogviszony alanyait, tárgyát, a kérelemre és a hivatalból induló eljárások eljárási cselekményeinek legfontosabb szabályait. A vizsgázó emellett szerezzen átfogó ismereteket a közigazgatási hatósági eljárás elsőfokú eljárási szakaszának szabályain túl az arra épülő jogorvoslati, és végrehajtási szakasz legfontosabb jogintézményeiről is.

Tananyag

A tananyagot a Nemzeti Közszolgálati Egyetem által kiadott „Általános közigazgatási ismeretek II. modul: Jogalkotási és jogalkalmazási ismeretek” című jegyzet foglalja magába.

Szóbeli kérdések

1. Határozza meg a társadalmi, az erkölcsi és a jogi normák fogalmát, egymáshoz való viszonyukat és jellemezze a jogforrási rendszer elemeit, illetve a jogalkotás alapvető követelményeit!

2. Ismertesse a jogszabály hatályára és módosítására vonatkozó rendelkezéseket a 2010. évi CXXX. törvény (Jat.) alapján!
3. Ismertesse a jogszabály-előkészítési eljárás főbb elemeit a 2010. évi CXXX. törvény (Jat.), illetve a társadalmi részvétel szabályait a vonatkozó egyéb jogforrások alapján!
4. Ismertesse a közjogi szervezetszabályozó eszközök jellemzőit, illetve a jogszabályok kihirdetésére és a Nemzeti Jogszabálytárra vonatkozó szabályokat!
5. Ismertesse a jogrendszer folyamatos felülvizsgálatára vonatkozó szabályokat és a dereguláció jelentőségét!
6. Ismertesse a közigazgatási hatósági jogalkalmazás fogalmát, a hatósági jogalkalmazó tevékenység fajtáit, a hatósági jogalkalmazás szerveit és folyamatát!
7. Ismertesse az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (Ákr.) alapelveit és a törvény hatályára vonatkozó szabályokat!
8. Határozza meg az eljárási kötelezettség, az illetékesség, a hatáskör szabályait az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (Ákr.) alapján, ide értve a hatásköri és illetékességi vita, továbbá az illetékességi területen kívüli eljárás szabályait is!
9. Ismertesse a nyelvhasználat, a kizárás, a megkeresés, a kapcsolattartás és az adatkezelés szabályait az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (Ákr.) alapján!
10. Mutassa be a kérelemre induló eljárás legfontosabb szabályait: ismertesse a kérelemre, illetve annak visszautasítására, valamint az automatikus, a sommás és a teljes eljárásra vonatkozó szabályokat az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (Ákr.) alapján!
11. Mutassa be a kérelemre induló eljárás legfontosabb szabályait: ismertesse a hiánypótlásra, a kapcsolódó eljárásra, az eljárás megszüntetésére, felfüggesztésére, szünetelésére vonatkozó szabályokat az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (Ákr.) alapján!
12. Mutassa be a kérelemre induló eljárás legfontosabb szabályait: ismertesse az ügyintézési határidő és a határidő számításának szabályait, valamint a szakhatósági közreműködés jellemzőit az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (Ákr.) alapján!
13. Ismertesse a tényállás tisztázására és a bizonyítási eljárásra vonatkozó szabályokat az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (Ákr.) alapján: mutassa be az idézés és az értesítés szabályait, a tényállás tisztázására vonatkozó rendelkezéseket, az irat és az iratbetekintés, valamint az eljárási cselekmények rögzítésének szabályait!
14. Ismertesse a tényállás tisztázására és a bizonyítási eljárásra vonatkozó szabályokat az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (Ákr.) alapján: mutassa be a tanúra, a szemlére, a szakértőre és a tolmácsra vonatkozó szabályokat!
15. Mutassa be a hatóság döntésére vonatkozó szabályokat a közigazgatási hatósági eljárásban az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (Ákr.) alapján!
16. Ismertesse a hivatalbóli eljárásra, a bizonyítékok ügyféllel történő ismertetésére vonatkozó legfontosabb rendelkezéseket és a hatósági ellenőrzés szabályait az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (Ákr.) alapján!
17. Ismertesse az eljárás akadályozásának következményeire vonatkozó szabályokat, a hatósági bizonyítvány, hatósági igazolvány és nyilvántartás szabályait, valamint a semmisség jogintézményét az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (Ákr.) alapján!
18. Ismertesse a közigazgatási döntésekkel összefüggő jogorvoslatokra vonatkozó szabályokat az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (Ákr.) alapján!

19. Mutassa be a végrehajtás szabályait az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (Ákr.) alapján!
20. Ismertesse az eljárási költség, illetve annak előlegezésére és viselésére vonatkozó szabályokat az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (Ákr.) alapján!

III. modul: ÁLTALÁNOS ÁLLAMHÁZTARTÁSI ISMERETEK

A tantárgy célja, hogy a vizsgázó alapos, a gyakorlatban jól hasznosítható ismereteket szerezzen Magyarország államháztartási központi és lokális rendszeréről, annak felépítéséről, jogi és gazdasági környezetéről, ellenőrzési rendszeréről, továbbá a költségvetési szervek jogállásáról, gazdálkodásáról.

Követelmények

1. Az államháztartás a nemzetgazdaság rendszerében

A vizsgázó ismerje meg az államháztartás nemzetgazdaságban, állampénzügyek területén betöltött helyét, szerepét, az államháztartás rendszerét, felépítését, fogalomkészletét, az államműködés magyar gazdasági modelljét, az államháztartási alrendszerek körében végbement újjászervezési és centralizációs folyamatok indokoltságát, azok lényegét, az államháztartási gazdálkodás új trendjeit.

A vizsgázó ismerje meg a nemzetgazdaság helyzetét meghatározó főbb makrogazdasági tényezők és az államháztartás kapcsolatát.

2. Az államháztartási gazdálkodás

A vizsgázó ismerje meg az államháztartási gazdálkodás szabályozás hátterét, a változások dinamikáját. A vizsgázó sajátítsa el az államháztartási gazdálkodással kapcsolatos alapfogalmakat, valamint az államháztartás körében érvényre jutó fontosabb alapelveket és azok tartalmát. Legyen tisztában a Magyarország gazdasági stabilitását szolgáló törvényi szabályozás főbb elemeivel, különös tekintettel a Költségvetési Tanács jogállására, feladataira. A vizsgázó rendelkezzen átfogó ismeretekkel a közbevételek és közkiadások rendszeréről. A vizsgázó ismerje a nemzeti vagyon fogalmát, rendeltetését, a nemzeti vagyonnal való gazdálkodás új alapelveit, regnáló trendjeit, valamint az állami és önkormányzati vagyon kategóriáit, az azokkal való gazdálkodás legfontosabb jogi szabályait.

3. Az államháztartás központi szintje

A vizsgázó rendelkezzen az államháztartás központi alrendszerére és ennek mechanizmusaira vonatkozó alapvető ismeretekkel.

Ismerje a központi költségvetés bevételeire, kiadásaira, tartalékaira vonatkozó legfontosabb szabályokat.

A vizsgázó ismerje a költségvetési ciklus fogalmát, szakaszait, a központi költségvetés előkészítésének, elfogadásának, végrehajtásának és ellenőrzésének alapvető szabályait. Ismerje a központi alrendszerhez kapcsolódó pénzalapok (társadalombiztosítás pénzügyi alapjai, elkülönített állami pénzalapok) sajátosságait.

4. Az államháztartás önkormányzati alrendszere

A vizsgázó ismerje meg a helyi önkormányzatok gazdálkodásának alkotmányos alapjait, és tudja értelmezni a helyi önkormányzatok gazdasági önállóságának tartalmát, a helyi költségvetés ebben betöltött szerepét.

A vizsgázó ismerje az önkormányzati gazdálkodás alapvető szabályait, az önkormányzati költségvetési ciklus szereplőit, a folyamat főbb szabályait, legyen képes bemutatni a helyi önkormányzatok költségvetésének főbb bevételeit és kiadásait.

5. A költségvetési szervek

A vizsgázó ismerje a költségvetési szerv meghatározó fogalmi ismérveit, értse a költségvetési szervek irányítása és felügyelete közötti különbséget.

A vizsgázó sajátítsa el a költségvetési szervek jogállásával kapcsolatos ismereteket. Ismerje a költségvetési szervek alapításával, nyilvántartásával, működésével, illetve átalakításával, megszüntetésével kapcsolatos legfontosabb jogi rendelkezéseket.

A vizsgázó legyen képes arra, hogy bemutassa a költségvetési szervek gazdálkodásának legfontosabb szabályait, legyen tisztában a kötelezettségvállalás folyamatával.

6. Az államháztartás ellenőrzése

A vizsgázó ismerje meg az államháztartási kontrollok rendszerét, céljait, rendeltetését, jelentőségét és főbb jellemzőit. Legyen tisztában a külső ellenőrzés, a kormányzati szintű ellenőrzés szerveinek körével, az ellenőrzési jogosítványuk terjedelmével. A vizsgázó ismerje a belső kontrollrendszer főbb sajátosságait, az önkormányzatok belső kontrollrendszerére vonatkozó speciális szabályokat.

Tananyag

A tananyagot a Nemzeti Közszerzői Egyetem által kiadott „Általános közigazgatási ismeretek III. modul: Általános államháztartási ismeretek” című jegyzet foglalja magába.

Szöveges kérdések

1. Definiálja az államháztartás fogalmát, nemzetgazdaságban elfoglalt helyét, szerepét!
2. Ismertesse a nemzetgazdaság helyzetét meghatározó makrogazdasági tényezők és az államháztartás kapcsolatrendszerét! Mutassa be a makrogazdaság helyzetét jellemző általános mutatókat!
3. Fejtse ki az államháztartás helyzetét jellemző mutatókat, ismertesse azok összefüggésrendszerét!
4. Mutassa be az államháztartási gazdálkodás szabályozási hátterét!
5. Vázolja az államháztartási bevételek és kiadások rendszerét, csoportosítását, főbb jogcímeit!
6. Ismertesse az államháztartási gazdálkodás alapelveinek rendszerét! Mutassa be a tervezés, az elszámolás és a gazdálkodás szabályai közül a legfontosabbakat!
7. Mutassa be Magyarország gazdasági stabilitásának alapvető jogszabályait! Fejtse ki a Költségvetési Tanács feladatkörét, működésének főbb jellemzőit!
8. Definiálja a nemzeti vagyon fogalmát, határozza meg rendeltetését, és a nemzeti vagyongazdálkodás alapelveit!
9. Ismertesse az állami vagyon szerkezetét, az állami vagyonnal történő vagyongazdálkodás fontosabb szabályait!
10. Ismertesse az önkormányzati vagyon szerkezetét, az önkormányzati vagyonnal történő gazdálkodás fontosabb szabályait!
11. Mutassa be a központi költségvetési ciklus egyes szakaszainak főbb jellemzőit, a folyamat szabályait!
12. Mutassa be az államháztartás központi alrendszerének bevételeit, kiadásait és a költségvetési tartalék jelentőségét!
13. Mutassa be a társadalombiztosítás rendszerét, működésének sajátosságait!
14. Mutassa be az elkülönített állami pénzalapok rendszerét, működésük sajátosságait!
15. Mutassa be a helyi önkormányzatok államháztartási rendszerben betöltött szerepét, jogi, szabályozási környezetét, gazdálkodásuk alapvető szabályait!
16. Vázolja az önkormányzati bevételek és kiadások rendszerét, mutassa be az önkormányzati költségvetési ciklus szereplőit, a folyamat főbb szabályait!

17. Ismertesse a költségvetési szerv fogalmát és jogállását, a költségvetési szerv alapítására, irányítására, felügyeletére, átalakítására, megszüntetésére vonatkozó főbb szabályokat!
18. Mutassa be a költségvetési szervek gazdálkodási tevékenységét, a kötelezettségvállalás folyamatát!
19. Mutassa be az államháztartási kontrollok rendszerét! Ismertesse az Állami Számvevőszék legfontosabb feladatait!
20. Mutassa be a kormányzati szintű ellenőrzés rendszerét, a Kormányzati Ellenőrzési Hivatal feladatait! Ismertesse a belső ellenőrzés főbb követelményeit, térjen ki az önkormányzatok belső ellenőrzésének eltérő szabályaira!

IV. modul: KÖZIGAZGATÁS-SZERVEZÉSI ÉS VEZETÉSI ISMERETEK

A tantárgy célja, hogy a vizsgázó megismerkedjen a vezetés alapjaival, a vezetés- és szervezéstudomány főbb irányzataival, fogalmaival és eszközeivel. A tananyag elsajátításával a vizsgázó megismeri a korszerű vezetési és szervezési módszereket, valamint képessé válik azok alkalmazására.

Követelmények

1. A vezetés eredete, alapfogalmai, tanulhatósága

A vizsgázó ismerje meg a vezetés tudomány fejlődéstörténetét, legyen tisztában a három alapfogalmával (vezetés, szervezet, szervezés), valamint azzal, hogy a vezetés mely összetevői fejleszthetők és milyen módon.

2. A vezetés- és szervezéstudomány fejlődésének rövid összefoglalása

A vizsgázó ismerje meg a vezetéssel és szervezéssel kapcsolatos irányzatok fejlődéstörténetét, értse meg kialakulásuk okait, logikáját. Legyen képes az egyes modellek állításait a közigazgatási szervezetekre vonatkoztatni.

3. A vezetés perspektívái

A vizsgázó legyen képes a vezetést, mint komplex fogalmat értelmezni annak különböző perspektíváin (felfogásain) keresztül. Ennek részeként ismerje, hogy milyen vezetési szintek léteznek egy szervezetben, illetve melyek a kritikus vezetői kompetenciák. A „menedzsment” és a „leadership” szerepfelfogásokat, valamint a konkrétabb vezetői szerepeket képes legyen beazonosítani. A vizsgázó ismerje a különböző vezetési stílusokat, és vezetőként képes legyen közülük célszerűen választani a valós szervezeti szituáció jellemzőinek megfelelően. Legyen tisztában azzal, hogy miként születnek a szervezeti döntések, s ennek kapcsán a vezetőnek milyen lehetőségei vannak a döntések megalapozottságának növelésére. A vizsgázó sajátítsa el, hogy az ún. vezetési rendszerek alkalmazásának milyen előnyei és korlátai vannak, legyen képe a vezető által alkalmazható koordinációs eszközökről.

4. Struktúradimenziók, szervezeti formák és alakításuk feltételrendszere

A vizsgázó ismerje meg a szervezetek leírásának standard eszköztárát, illetve kialakításuk külső és belső befolyásoló tényezőit. A vizsgázó sajátítsa el a szervezeti alapmodelleket, legyen képes azokat a struktúradimenziók mentén jellemezni, előnyeiket és hátrányaikat bemutatni, és azokat a közigazgatási szektor szervezeteire vonatkoztatni.

5. Szervezeti kultúra és változásvezetés

A vizsgázó ismerje a szervezeti kultúra fogalmát, jellemző típusait, és legyen tisztában annak jelentőségével a szervezet működése szempontjából. A vizsgázó szerezzen alapvető jártasságot a szervezeti változások mibenlétéről, illetve a változások kezelésének módszereiről.

6. Új tendenciák és vezetési megoldások a közigazgatási szervezetek működésében

A vizsgázó legyen tisztában a stratégiai tervezés fogalmával és lépéseivel. A vizsgázó ismerje meg az e-kormányzat fogalmát, részterületeit, szintjeit; ismerje fel a folyamat-szervezés jelentőségét az új technológiák közigazgatási alkalmazása során. A vizsgázó ismerje a projekt fázisait, valamint a fázisokhoz kapcsolódó vezetői feladatokat. A vizsgázó szerezzen tájékozottságot a közigazgatási minőségmenedzsment tekintetében, ezen belül ismerje az EFQM- és CAF-modellek lényegét. A vizsgázó ismerje meg a Közigazgatás- és Közszolgáltatás-fejlesztési Stratégiát (2014–2020). A vizsgázó legyen tisztában a tudás-menedzsment fogalmával, folyamatával, és a szervezetek működésében betöltött szerepével.

7. Sokoldalúan bevethető módszerek és technikák a közigazgatási szervezetek vezetéséhez és fejlesztéséhez

A vizsgázó rendelkezzen áttekintéssel a közigazgatás működését (is) támogató helyzetfelmérési, ötletgenerálási, benchmarking- stb. technikákról, ismerje fel alkalmazásuk lehetőségét, és legyen képes a támogató technikák használatára.

8. Közszolgálati menedzsment és emberierőforrás-gazdálkodás

A vizsgázó ismerje meg a humán erőforrás- és közszolgálati menedzsment fogalmát, fejlődéstörténetét, valamint rendszermodelljének elemeit. Legyen tisztában az integrált rendszeralkalmazás helyével és szerepével az emberierőforrás-gazdálkodásban. Sajátítsa el a humán folyamatok legfontosabb humán funkcióival kapcsolatos ismereteket. Értse a szervezeti és a humánstratégia kapcsolatát, valamint ismerje, hogyan történik a munkakör-elemzés, munkaköri rendszer megtervezése, és mi a jelentősége a kompetencia-menedzsmentnek a közszolgálatban. Lássa át a létszámtervezés és létszámgazdálkodás folyamatát. A vizsgázó képes legyen összekapcsolni az egyes humán folyamatokat és humán funkciókat a megfelelő jogintézményekkel, és ismerje azok legfontosabb szabályait.

Tananyag

A tananyagot a Nemzeti Közszolgálati Egyetem által kiadott „Általános közigazgatási ismeretek IV. modul: Közigazgatás-szervezési és vezetési ismeretek” című jegyzet foglalja magába.

Szóbeli kérdések

1. Mi a vezetés, a szervezet és a szervezés rövid meghatározása, illetve hogyan viszonyul a három fogalom egymáshoz? Mióta foglalkoznak e kérdésekkel tudományosan? Tanulható-e a vezetés, s ha igen, hogyan?
2. Hasonlítsa össze a klasszikus iskola és az emberközpontú irányzatok A) céljait, B) emberképét, C) módszereit. Milyen különbségeket és azonosságokat tud megállapítani?
3. Milyen integrációs törekvések voltak a vezetés- és szervezéstudományban a szervezetek formális és humán megközelítéseinek összehangolására? Melyek a legújabb fejlődési irányok?
4. Milyen vezetői munkakörök léteznek egy szervezetben, és melyek a legkritikusabb vezetői kompetenciák? Mik azok a vezetési rendszerek (vezetési koncepciók), illetve melyek az erősségeik és a gyenge pontjaik?

5. Miben különbözik egymástól a „menedzsment” és „leadership” szerepfelfogás? Milyen további konkrétabb szerepeket tölthetnek be a vezetők egy szervezetben?
6. Milyen külső és belső tényezők befolyásolják a szervezetek kialakítását, illetve milyen főbb struktúradimenziókkal írhatók le a szervezetek?
7. Hasonlítsa össze a lineáris, a törzskari és a lineáris-funkcionális szervezeti modelleket a következő jellemzők mentén: A) struktúradimenziók, B) a vezetés túlterheltsége és a szakmai irányítás erőssége (a szakértelem szintje), C) alkalmazkodóképesség!
8. Hasonlítsa össze a lineáris-funkcionális, a divizionális és a mátrix szervezeti modelleket a következő jellemzők mentén: A) struktúradimenziók, B) részérdekek érvényesülésének lehetősége (egoizmus), C) alkalmazkodóképesség!
9. Hogyan jellemezhető a szervezeti kultúra, és melyek a tipikus kultúrátípusok? Mit jelent a szervezeti változás és a változásvezetés, kik a változások szereplői, melyek a szervezeti változások kívánatos szakaszai?
10. Mi a tudásmenedzsment és milyen folyamaton keresztül valósul meg a tudáskörforgás egy szervezetben?
11. Mit jelent a stratégiai tervezés, illetve milyen tipikus stratégiákat ismer? Melyek a stratégiai tervezés lépései? Mi a projekt, melyek a szakaszai és az egyes szakaszokban milyen projektvezetési feladatok adódnak?
12. Mit takar az elektronikus közigazgatás fogalma, milyen előnyei és veszélyei vannak? Ismertesse a folyamatelemzés (ügymenetvizsgálat) célját és lényegét!
13. Hogyan fejlődött a minőségmenedzsment és mi az EFQM- és CAF-modellek lényege? Hogyan tudja javítani a benchmarking a közigazgatási szolgáltatások minőségét?
14. Mutassa be a helyzetfelmérés eszközeit és fejtse ki, hogy adott szituációban mi alapján választana közülük!
15. Ismertesse és értelmezze a közszolgálati menedzsment fogalmát, mutassa be a napjainkban meghatározó jelentőséggel bíró közmenedzsment-irányzatokat, valamint a közmenedzsment és az emberierőforrás-gazdálkodás kapcsolatát!
16. Ismertesse és mutassa be azokat a tényezőket, amelyek alapján a közfeladatokat ellátó embert a közigazgatás vezetése a szervezetek számára rendelkezésre álló legfontosabb erőforrásnak tekintheti!
17. Ismertesse a stratégiai alapú, integrált emberierőforrás-gazdálkodás közszolgálati rendszermodelljét, kiemelten annak alapfeladatát, humánfolyamatait, eredményét, és mutassa be ezek egymásra gyakorolt hatását!
18. Milyen fő folyamatszabályozási elemekből épül fel a teljesítménymenedzsment humánfolyamata szervezeti teljesítménymérési, illetve egyéni teljesítményértékelési szempontból?
19. Mutassa be a létszám-gazdálkodás és a kiválasztás jogi eszközeit, különös tekintettel a belső humán erőforrások átcsoportosítására, valamint egy másik közigazgatási szervtől történő kirendelésre és áthelyezésre!
20. Ismertesse az emberierőforrás-áramlás és -fejlesztés humánfolyamatához tartozó közigazgatásból történő kiáramlás jogi eszközeit közül a közigazgatási szerv szervezetével, feladataival, valamint a közszolgálati tisztviselő személyével összefüggő jogviszony megszűnési, megszüntetési eseteit, okait!

V. modul: AZ EURÓPAI UNIÓ SZERVEZETE, MŰKÖDÉSE ÉS JOGRENDSZERE

A tantárgy célja, hogy megismertesse a vizsgázóval az európai integrációs folyamat lényegét, az integráció fejlődésének legfontosabb mérföldköveit, és bemutassa a tagállamok és az Európai Unió (a továbbiakban: EU) komplex kapcsolatrendszerét. A vizsgázó szerezen ismereteket az EU intézményrendszeréről, az intézmények működéséről, beleértve a döntéshozatali eljárásokat is. A vizsgázó ismerje meg az EU jogrendszerét, szakpolitikáit, valamint a tagságból fakadó következményeket a magyar közigazgatásra vonatkozóan.

Követelmények

1. Az európai integráció mérföldkövei

A vizsgázó rendelkezzen alapvető ismeretekkel az európai integrációs folyamat legfontosabb állomásairól, az integrációtörténet egyes korszakairól, a bővítési körökről, a tagállamok integrációs szerepvállalásáról. A vizsgázónak ismernie kell a nyugat-európai integráció indulásának körülményeit, a gazdasági integráció fokozatait, és tudnia kell korszakolni (történeti, fejlődési szakaszokra osztani) az integrációtörténeti eseményeket. Követelmény, hogy a vizsgázó rendelkezzen ismeretekkel az EK/EU alapító és módosító szerződéseiről; ismerje az Európai Szén- és Acélközösséget létrehozó párizsi, az Európai Gazdasági Közösséget, valamint az Euratomot létrehozó Római Szerződéseket, az Egyesítő Szerződést, az Egységes Európai Okmányt, valamint a Maastrichti, Amszterdami, Nizzai és Lisszaboni Szerződések legfontosabb intézményi és szakpolitikai újításait.

2. Az Európai Unió jogi keretei, jellemzői

A vizsgázó ismerje az uniós jog szerepét, céljait; az uniós jog forrásait (elsődleges és másodlagos jogforrások), az uniós jog jellemzőit (elsőbbség, közvetlen és közvetett hatály, közvetlen alkalmazhatóság), a felülvizsgálati eljárásokat és a jogharmonizáció fogalmát, szerepét, eszközeit; az EU Bíróságának szerepét az uniós jog fejlődésében és értelmezésében.

3. Az uniós polgárság és az alapvető jogok

A vizsgázó rendelkezzen átfogó tudással az uniós polgárság tartalmát illetően, ismerje az EU demokratikus jellegéből fakadó alapelveit, illetve legyen képes bemutatni az Alapjogi Charta tartalmi elemeit és viszonyát az elsődleges jogforrásokhoz.

4. Az Európai Unió felépítése és működése

A vizsgázó ismerje az EU intézményeinek – különös tekintettel az Európai Bizottságra, a Tanácsra, az Európai Parlamentre és az Európai Tanácsra – és szerveinek felépítését, hatáskörét és működését, illetve a legfontosabb tisztségviselők hatásköreit; az EU döntéshozatali eljárásait és dokumentumait, az EU ügynökségeinek típusait, feladat- és hatásköreiket, kapcsolódásukat a tagállami közigazgatási rendszerekhez. A vizsgázónak ismernie kell a többszintű kormányzás fogalmát, és alapvető ismeretekkel kell rendelkeznie a nemzeti és uniós intézmények kapcsolódásáról.

5. Közpénzügyek az Európai Unióban

A vizsgázó ismerje az EU költségvetésének alapelveit, a költségvetés forrásait és főbb kiadásait; a költségvetés elfogadásával, végrehajtásával és ellenőrzésével kapcsolatos legfontosabb szabályokat; a többéves pénzügyi keretre, illetve az éves költségvetésre vonatkozó rendelkezéseket. Ismerje a közbeszerzésre vonatkozó uniós szabályozókat.

6. Az Európai Unió hatáskörei és politikái

A vizsgázó rendelkezzen átfogó ismeretekkel az EU és a tagállamok közötti hatáskörmegosztásról, különös tekintettel a Lisszaboni Szerződés rendelkezéseire, az arányosság és a szubszidiaritás fogalmát illetően; ismerje az EU belső és külső politikáit, és azok legfontosabb jellemzőit. A vizsgázónak ismernie kell továbbá a kormányköziség és szupranacionalizmus fogalmát, és képesnek kell lennie az EU politikáit e két fogalom alapján értelmezni.

7. Magyarország az Európai Unióban

A vizsgázónak alapvető ismeretekkel kell rendelkeznie arról, hogy az uniós tagság milyen változásokat eredményez egy nemzetállam politikai, jogi és közigazgatási rendszerében. A vizsgázó ismerje az európai és a nemzeti közigazgatás szerepét és kapcsolatát, az Európai

Közigazgatási Térség fogalmát, Magyarország és az EU kapcsolatának történetét, az uniós szabályok hazai alkalmazását, az Európai Koordinációs Tárcaközi Bizottság szerepét és működését, és a jogharmonizációs feladatokat.

Tananyag

A tananyagot a Nemzeti Közzolgálati Egyetem által kiadott „Általános közigazgatási ismeretek V. modul: Az Európai Unió szervezete, működése és jogrendszere” című jegyzet foglalja magába.

Szóbeli kérdések

1. Ismertesse az európai integráció történetének fontosabb fejezeteit a kezdetektől a Maastrichti Szerződésig!
2. Ismertesse az európai integráció történetének fontosabb fejezeteit a Maastrichti Szerződéstől napjainkig!
3. Határozza meg az uniós jog jellemzőit, illetve viszonyát a nemzetközi joghoz és a tagállami jogrendszerekhez! Ismertesse az elsődleges és másodlagos jogforrásokat (az EU jogi aktusait)!
4. Mutassa be az uniós polgárság fogalmát, jellemzőit és tartalmi elemeit!
5. Ismertesse az EU demokratikus működésének alapelveit és az EU alapjogvédelmi rendszerét!
6. Ismertesse az EU intézményrendszerének általános struktúráját!
7. Ismertesse az Európai Tanács és a Tanács szervezeti felépítését, feladat- és hatáskörét, intézményi döntéshozatali rendjét!
8. Ismertesse az Európai Bizottság szervezeti felépítését, feladat- és hatáskörét, intézményi döntéshozatali rendjét!
9. Ismertesse az Európai Parlament szervezeti felépítését feladat- és hatáskörét, intézményi döntéshozatali rendjét!
10. Ismertesse az Európai Unió Bíróságának szervezeti felépítését, hatáskörét és eljárásait!
11. Ismertesse az Európai Számvevőszék, illetve a Központi Bankok Európai Rendszere (KBER) és az Európai Központi Bank (EKB) szervezeti felépítését, feladat- és hatáskörét!
12. Ismertesse az EU ügynökségeinek rendszerét!
13. Ismertesse az uniós döntéshozatal általános jellemzőit és a Szerződések felülvizsgálati eljárásait!
14. Ismertesse az uniós jogalkotási eljárásokat!
15. Ismertesse az EU költségvetési rendszerét, a költségvetési és pénzügyi alapelveket, a többéves pénzügyi keret és az éves költségvetés tervezésének, elfogadásának és végrehajtásának folyamatát! Váolja fel a közpénzügyi ellenőrzés uniós rendszerét és az uniós közbeszerzési szabályrendszert!
16. Mutassa be a hatáskör-átruházás elvét és az uniós hatáskörök rendszerét!
17. Ismertesse az egységes belső piac megvalósítását célzó szabályozást és intézkedéseket! Ismertesse az EU egy további szabadon választott belső politikáját!
18. Ismertesse az EU külső politikáinak rendszerét és intézményi szereplőit!
19. Mutassa be Magyarország és az EU kapcsolatainak alakulását napjainkig!
20. Ismertesse a magyar kormányzati és közigazgatási szervek, illetve az EU kapcsolódásának intézményi és eljárási rendszerét! Mutassa be az Európai Koordinációs Tárcaközi Bizottságnak a magyar közigazgatásban betöltött jelentőségét és működését!

VÁLASZTHATÓ VIZSGATÁRGYAK KÖVETELMÉNYRENDSZERE

ÁLLAMIGAZGATÁS

A tantárgy célja, hogy a vizsgázó számára biztosítsa a rendszerszemlélet elsajátítását és konkrét, a napi munkához szükséges ismeretanyagot közvetítsen. A vizsgázó ismerje meg az államigazgatás fogalmát, helyét és szerepét az állami szervek, valamint a közigazgatás rendszerében, az államigazgatás fejlődését, szervezetének és működésének alapvető vonásait.

Követelmények

1. Az államigazgatás helye az állami szervek és a közigazgatás rendszerében, az államigazgatás fogalmi elemei

A vizsgázó ismerje meg a modern polgári állam követelményeinek megfelelő államigazgatás fejlődéstörténetét, különös tekintettel a magyar sajátosságokra, az államigazgatás viszonyát az alapvető államhatalmi ágakhoz a hatályos jogi szabályozás alapján és ennek elméleti alapjait, valamint az államigazgatást, mint a közigazgatás egyik alrendszerét.

1. Az államigazgatás szervezete

A vizsgázó ismerje meg az államigazgatási szervezet felépítésének elveit, az államigazgatási szervek különböző típusait és az államigazgatási szervek egymáshoz való lehetséges viszonyát, valamint annak jogi szabályozását. A vizsgázó legyen tisztában a magyar államigazgatás szervezeti felépítésével, a szervezetrendszert alkotó egyes államigazgatási szervekkel, így a központi és a helyi államigazgatási, valamint az autonóm államigazgatási szervekkel, és egymáshoz való viszonyukkal.

3. Az államigazgatás funkciói és működése

A vizsgázó ismerje meg az államigazgatás funkcióit és feladatait, különös tekintettel a Kormány Közigazgatás- és Közszolgáltatás-fejlesztési Stratégiájára (2014–2020). Ismerje meg az államigazgatás működését, tudjon különbséget tenni az egyes tevékenységfajták között. A vizsgázónak ismernie kell az államigazgatás külső és belső működését, valamint a működéssel kapcsolatos alapfogalmakat. A vizsgázó legyen tisztában az államigazgatás jogalkotó, jogalkalmazó, szervező és szolgáltató tevékenységével, valamint az államigazgatás által működtetett szolgáltatások szervezeti kereteivel.

4. Az államigazgatás személyzete

A vizsgázó ismerje meg a személyzeti politika nagy modelljeit és a közigazgatási személyzeti politika magyarországi történetét. Ismerje meg a személyzeti politika főbb elemeinek elméleti alapjait és ezek gyakorlati megvalósítását a hatályos jogi szabályozás szerint. A vizsgázó sajátítsa el a közszolgálati etikai szabályozás alapjait.

5. Közigazgatás-fejlesztés az Európai Unióban és hazánkban

A vizsgázó ismerje meg a közigazgatás fejlesztésének fogalmát, tartalmát, elméleti és gyakorlati vonatkozásainak főbb vonalait, a modernizációs törekvések és a reformok szükségességét és jelentőségét. Átfogó jelleggel ismerje meg azokat a fő közigazgatási reformirányzatokat – New Public Management, Good Governance, Neo-weberi állam- és közigazgatás – és lényegi elemeiket, amelyek az utóbbi évtizedekben az Európai Unió tagállamaiban, így hazánkban is meghatározták a közigazgatás korszerűsítésének irányait. A vizsgázó legyen képes meghatározni az adminisztratív konvergencia mibenlétét, és a nemzetközi szervezeteknek a közigazgatás-fejlesztés nemzetközi irányaira gyakorolt hatását. A vizsgázó ismerje meg az Európai Közigazgatási Térre vonatkozó elképzeléseket, alapelveket, valamint az EU-tagállamokban az ezredforduló óta jelen lévő közigazgatás-

fejlesztési tendenciákat; ezek célkitűzéseit, módszereit és eszközrendszerét. A vizsgázó alkosson képet az elmúlt évtizedek hazai közigazgatás-fejlesztési törekvéseinek főbb területeiről. Ismerje a Magyar Zoltán Közigazgatás-fejlesztési programok beavatkozási területeit (szervezet, feladat, eljárás, személyzet). A vizsgázó képes legyen ismertetni a Kormány 2014–2020-as Közigazgatás- és Köszolgáltatás-fejlesztési Stratégiájának lényegi elemeit (intézkedések, alintézkedések, beavatkozások felosztásban).

Tananyag

A tananyagot a Nemzeti Köszolgáltatati Egyetem által kiadott „Államigazgatás” című jegyzet foglalja magába.

Szóbeli kérdések

1. Ismertesse a hatalommegosztás elvét és alkalmazhatóságának problémáit!
2. Mutassa be az államigazgatás helyét az államszervezetben és a közigazgatás szervezetrendszerén belül!
3. Mutassa be az államigazgatás és a helyi önkormányzatok kapcsolatát!
4. Mutassa be az államigazgatási szervezet felépítésének elveit és csoportosítsa különböző szempontok szerint az államigazgatási szerveket!
5. Mutassa be az államigazgatási szervek egymáshoz való viszonyát, jellemezze annak lehetséges formáit!
6. Mutassa be a Kormányt és a Kormány munkáját segítő szervek (segédszervek) működését!
7. Mutassa be a Kormány irányítása alatt álló központi szakigazgatási szerveket (minisztériumok, kormányzati főhivatalok és központi hivatalok)!
8. Mutassa be a dekoncentrált igazgatás jellemzőit és jelenlegi rendszerét Magyarországon!
9. Ismertesse a fővárosi és vármegyei kormányhivatal (összefoglaló néven: kormányhivatal) jogállását, szervezetét, feladat- és hatáskörét!
10. Ismertesse az államigazgatásban működő autonóm és önálló szabályozó központi közigazgatási szerveket!
11. Határozza meg az államigazgatás funkcióit, feladatait és tevékenységfajtaát!
12. Ismertesse az államigazgatás működésének alapelveit!
13. Mutassa be az államigazgatás szervező és szolgáltató tevékenységét!
14. Mutassa be a belső igazgatási tevékenységet!
15. Ismertesse a személyzeti politika fogalmát és nagy rendszereit!
16. Mutassa be a közigazgatási személyzeti politikát Magyarországon!
17. Ismertesse az államigazgatási dolgozók felelősségének rendszerét!
18. Mutassa be a közigazgatás fejlesztésének szükségességét és jelentőségét, és a főbb közigazgatási reformirányzatokat!
19. Ismertesse a nemzetközi szervezetek közigazgatás-fejlesztési törekvéseit, a legújabb közigazgatás-fejlesztési tendenciákat, az Európai Közigazgatási Térre vonatkozó nézetek lényegét!
20. Ismertesse a Kormány 2014–2020-as Közigazgatás- és Köszolgáltatás-fejlesztési Stratégiájának lényegi elemeit (intézkedések, alintézkedések, beavatkozások bontásban)!

GAZDASÁGI IGAZGATÁS

A tantárgy célja, hogy a vizsgázó számára általános ismereteket nyújtson a gazdasági igazgatás legfőbb területeiről, eszközeiről, intézményrendszeréről, valamint a globalizációval és az EU-tagsággal kapcsolatos feladatokról. A tantárgy azokat az általánosan alkalmazandó irányítási és igazgatási eszközöket állítja a középpontba, amelyek érvényesítése független az egyes ágazatoktól, továbbá alkalmazásukra többnyire nincsenek hatással a kormányzati struktúra változásai. A tantárgy kitér az önkormányzatok sajátos gazdaságirányítási feladataira, a gazdasági érdekegyeztetés rendjére és az ebben jelentős szerepet játszó gazdasági kamarák jellemzőire.

Követelmények

1. A gazdasági igazgatás átalakulása, jövőbeni feladatai

A vizsgázó a tananyagrészt elsajátításával ismerje meg a gazdasági igazgatás fogalmát, történeti folyamatában szerezen ismereteket arról, hogy a tervutasításos gazdaságirányítási rendszerből a piacgazdaságba történő átmenet milyen módon valósult meg. A vizsgázó szerezen ismereteket az állam gazdasági szerepének és a gazdasági közigazgatás feladatainak a globalizációval összefüggő változásairól. A vizsgázó a tananyagrészt elsajátításával ismerje meg, hogy Magyarország EU-tagsága milyen új irányítási eszközök, módszerek bevezetését tette szükségessé a gazdasági igazgatásban. A vizsgázónak ismernie kell, hogy a 2008-ban bekövetkezett gazdasági válság napjainkra – figyelemmel az átalakuló gazdasági világrendre – milyen új gazdaságirányítási eszközök, módszerek alkalmazását tette szükségessé, illetve Magyarország mely gazdaságirányítási eszközök esetében kívánja továbbra is fenntartani az EU-val szemben a nemzeti önrendelkezés jogát.

2. A gazdaságigazgatással kapcsolatos állami, önkormányzati és nem kormányzati szervek által ellátandó feladatok

A vizsgázó a tananyagrészt elsajátításával ismerje meg a gazdasági közigazgatás alkotmányos kereteit. Ez magában foglalja a piaci folyamatokba történő állami beavatkozás alkotmányos korlátait, a közpénzügyek és a támogatáspolitikai alkotmányos kereteit, valamint a tulajdonnal való rendelkezés alkotmányos korlátozását. Az alkotmányos keretekhez kapcsolódóan a vizsgázó rendelkezzen alapos ismeretekkel az állami szervek (Országgyűlés, Kormány, központi államigazgatási szervek) és önkormányzatok gazdaságigazgatással kapcsolatos legfontosabb feladatairól. A gazdasági, társadalmi élet szereplőivel való kapcsolatra vonatkozó ismeretanyag elsajátításával a vizsgázónak ismernie kell a gazdasági érdekegyeztetés új rendjére vonatkozó szabályokat, továbbá a gazdasági kamarák részvételét az érdekegyeztetési mechanizmusban.

3. Az állam gazdaság szervező és -szabályozó tevékenysége, annak eszközei

A tananyagrészt elsajátításával a vizsgázó szerezen átfogó ismereteket a gazdaságirányítás legfontosabb, általánosan alkalmazott eszközeiről, ide értve a gazdaságpolitikai célképzést és tervezést, a fiskális és monetáris eszközök alkalmazását, valamint az állami támogatáspolitikai főbb eszközeit. A tananyagrészt elsajátítása ki kell, hogy terjedjen az alábbi területekre is: fogyasztóvédelem, gazdasági verseny szabályozása és felügyelete, koncesszió, közbeszerzés.

4. A gazdasági igazgatás egyes szakmai területei és szervezetrendszer

A tananyagrészt elsajátításával a vizsgázó ismerje meg fő vonásaiban a gazdasági igazgatás egyes szakmai területeinek legfontosabb szabályait. Rendelkezzen áttekintéssel a gazdasági igazgatás központi államigazgatási szervezetrendszeréről, valamint legyen képes bemutatni

az ezekhez kapcsolódó gazdaságigazgatási feladatokat ellátó területi, illetve helyi szerveket, azok főbb feladatait és irányítási viszonyait.

Tananyag

A tananyagot a Nemzeti Közszolgálati Egyetem által kiadott „Gazdasági igazgatás” című jegyzet foglalja magába.

Szóbeli kérdések

1. Ismertesse a gazdasági közigazgatás fogalmát, feladatait!
2. Mutassa be a gazdasági közigazgatás átalakulását! (Magyarország az államszocializmustól a globalizációig, Magyarország válaszai a globális kihívásokra.) Ismertesse, hogy Magyarország mely gazdaságirányítási eszközök esetében kívánja fenntartani az EU-val szemben a nemzeti önrendelkezés jogát!
3. Mutassa be a gazdasági igazgatás alkotmányos kereteit!
4. Milyen gazdaságigazgatási feladatokat lát el az Országgyűlés, valamint a Kormány?
5. Milyen gazdaságigazgatási feladatokat látnak el az egyes központi államigazgatási szervek?
6. Ismertesse az önkormányzatok gazdaságigazgatással kapcsolatos feladatait és intézményrendszerét!
7. Mutassa be a gazdaságpolitikai célképzés és tervezés rendszerét!
8. Mutassa be a fiskális és monetáris politikát és ismertesse azok eszközeit!
9. Mit értünk az állami támogatáspolitiká alatt? Ismertesse a támogatáspolitiká fő eszközeit, közösségi jogi korlátait!
10. Melyek az agrártermékek sajátos piacszabályozási rendjének és intézményeinek főbb jellemzői?
11. Melyek a munkaerőpiac igazgatásának legfontosabb szabályai?
12. Ismertesse a fogyasztóvédelem intézmény- és eszközrendszerét!
13. Mutassa be a gazdasági verseny szabályozási és felügyeleti rendjét!
14. Ismertesse a koncesszió legfontosabb jellemzőit!
15. Mutassa be a közbeszerzési eljárás fontosabb szabályait és intézményrendszerét, valamint ellenőrzési rendszerét!
16. Mutassa be a gazdasági érdekegyeztetés rendjét és a nem kormányzati szervek részvételét az érdekegyeztetésben!
17. Ismertesse a külgazdasági kapcsolatok igazgatásának tartalmát és mutassa be szervezetét!
18. Mutassa be az ipar, a kereskedelem és a szolgáltatások igazgatásának tartalmát és szervezetrendszerét!
19. Mutassa be az energetika és a bányászat igazgatásának tartalmát és szervezetrendszerét!
20. Mutassa be az agrárágazat igazgatásának – ide értve a támogatási rendszer működtetését is – főbb jellemzőit és szervezetrendszerét!

KÜL- ÉS BIZTONSÁGPOLITIKAI ÁGAZAT

A tantárgy célja, hogy a vizsgázó ismereteket szerezzen a külügyi- és biztonságpolitikai ágazat tartalmáról, ennek jogszabályi háttéréről, az ide vonatkozó állami feladatok fő elemeiről, megismerje a kül- és biztonságpolitikai, illetve a biztonság- és védelempolitikai feladatok ellátásának szervezeti- és irányítási rendszerét, eszköztárát, a szövetségi rendszerből, illetve a nemzetközi szervezetekben való tagságból eredő feladatokat. Megismerje a védelem és biztonság magyarországi rendszerét, valamint általános ismereteket szerezzen a nemzetbiztonság és a minősített adatok védelmének szervezeti és működési rendjével kapcsolatban.

Követelmények

1. A nemzetközi kapcsolatok alapfogalmai és nemzetközi jogi alapvetés

A vizsgázó ismerje meg a nemzetközi kapcsolatok (az állam, államközi kapcsolatok, nemzetközi jog, nemzetközi rendszer, integráció a nemzetközi rendszerben) alapfogalmait és rendezőelveit. Alkosson átfogó képet az államok kül-, biztonság- és védelempolitikai eszközeiről a nemzetközi rendszerben, valamint ezek viszonyrendszeréről, összefüggéseiről, kiemelve a külső szuverenitás és a külügyi hatalom jellemzőit. A vizsgázó legyen tisztában a nemzetközi jog tipikus alanyaival, a nemzetközi jog alapelveivel és ezek Alaptörvényben való megjelenésével, a nemzetközi szerződések fajtáival, a megkötésükkel kapcsolatos eljárással, és a hatályosulásuk szabályaival. A vizsgázó ismerje a nemzetközi szerződések, illetve az uniós jog helyét a magyar jogrendszerben. A vizsgázó ismerje továbbá a nemzetközi kormányközi szervezetek intézményének jellemzőit.

2. A magyar kül-, biztonság- és védelempolitika

A vizsgázó ismerje meg a magyar kül-, biztonság- és védelempolitika nemzetközi keretrendszerét – ezen belül az Európai Unió és a NATO szerepét és a két szervezet közötti feladatmegosztást –, valamint a kül-, biztonság- és védelempolitika területére vonatkozó szövetségi és nemzeti stratégiai dokumentumokat. Legyen tisztában az Európai Unió kül- és biztonságpolitikájának fejlődésével és az abban megvalósuló magyar szerepvállalással, valamint a közös biztonság- és védelempolitikával. A vizsgázó ismerje a NATO biztonság- és védelempolitikájának alapjait, továbbá a NATO Befogadó Nemzeti Támogatás, valamint a NATO Válságreakálási Rendszer lényegi elemeit, legyen képes számot adni a biztonság- és védelempolitika alapjairól, Magyarország biztonsági környezetéről, valamint biztonság- és védelempolitikájáról.

3. A magyar kül-, biztonság- és védelempolitika intézmény- és szabályrendszere Magyarországon

A vizsgázó ismerje meg a magyar külpolitika kialakításában és működtetésében szerepet vállaló állami intézményeket és az azokra vonatkozó szabályokat, a nemzetközi kapcsolatok alakításában részt vevő – az Alaptörvényben, és más, törvényben meghatározott – állami szervek feladatait és eszközrendszerét. Legyen képes azonosítani a biztonság- és védelempolitika kialakításában és működtetésében részt vevő szervek, szervezetek feladatait és eszközrendszerét, valamint a védelmi és biztonsági feladatok irányításának rendszerét. Legyen képes bemutatni a védelmi és biztonsági igazgatás központi, területi és helyi szerveit, továbbá a védelmi és biztonsági feladatokban közreműködő szervezetet és főbb feladataikat. Rendelkezzen ismeretekkel Magyarország nemzetbiztonsági szolgálatairól, ismerje a szolgálatok irányításának, törvényességi felügyeletének, illetve ellenőrzésének rendjét.

4. A magyar kül-, biztonság- és védelempolitika gyakorlati aspektusai

A vizsgázó legyen birtokában a magyar külügyi igazgatásban részt vevő szervek működésére vonatkozó tudásnak, így rendelkezzen megfelelő ismeretekkel a külképviseletek által végzett politikai, külgazdasági, nemzetpolitikai, valamint kulturális diplomáciai tevékenységről, a konzuli feladatokról, továbbá a nemzetközi kapcsolatokban részt vevő szervezetek és személyek kiváltságairól és mentességeiről. A vizsgázó legyen képes a magyar állampolgárt alanyi jogon megillető konzuli védelem, illetve a diszkrecionális jogkör alapján adható diplomáciai védelem feltételeinek bemutatására, valamint ezek egymástól való elhatárolására. A vizsgázó ismerje a protokoll fogalmát és szerepét a külügyi kapcsolatok nélkülözhetetlen részének tekinthető külügyi érintkezésekben. A vizsgázó legyen tisztában a védelmi és biztonsági kötelezettségekkel, lényegi elemeikkel, az egyes kötelezettségek tartalmával. Ismerje a létfontosságú rendszerek és létesítmények (kritikus infrastruktúrák) védelmének rendszerét, főbb feladatait. Ismerje a magyar nemzetbiztonsági szolgálatok

működésének gyakorlati kérdéseit, a nemzetbiztonsági szolgálatok adatkezelésének, titkos információgyűjtésének szabályait, valamint a nemzetbiztonsági ellenőrzés rendjét.

5. A védelem és biztonság rendszere Magyarországon

A vizsgázó ismerje a védelem és biztonság rendszerét és főbb elemeit. Rendelkezzen ismeretekkel a nemzeti ellenállóképesség lényegéről és területeiről. Ismerje a nemzetgazdaság védelmi és biztonsági felkészítésének főbb elveit és feladatait. Ismerje az összehangolt védelmi tevékenység és a különleges jogrend fogalmát, legyen tisztában bevezetésük tartalmi és eljárási kérdéseivel, illetve lehetőségeivel. Rendelkezzen ismeretekkel Magyarország nemzetbiztonsági szolgálatairól, a nemzetbiztonsági ellenőrzés és védelem, valamint a titkos információgyűjtés szabályairól, a minősített információk védelméért felelős szervekről, az információk védelmének elemeiről és alapvető szabályairól.

Tananyag

A tananyagot a Nemzeti Közszolgálati Egyetem által kiadott „Kül- és biztonságpolitikai ágazat” című jegyzet foglalja magába.

Szóbeli kérdések

1. Ismertesse a nemzetközi kapcsolatok alapfogalmait (nemzetközi rendszer, külpolitika, külügyi hatalom) azok jellemzőit, rendezőelveit, egymáshoz való viszonyukat! Mutassa be a nemzetbiztonsági szolgálatok parlamenti ellenőrzését!
2. Mutassa be az állam fogalmát, keletkezésének módjait és jogalanyiségének jellemzőit! Ismertesse az államelismerés és a kormányelismerés fogalmát, jellemzőit, elhatárolását! Határozza meg a szuverenitás fogalmait és jellemzőiket! Mutassa be a védelmi és biztonsági kötelezettségek rendszerét!
3. Ismertesse a nemzetközi jog jellemzőit, annak alapelveit és forrásait! Mutassa be a jogforrási hierarchiát a nemzetközi jogban! Hasonlítsa össze a szokásjogot és a nemzetközi szerződést. Mutassa be a védelem és biztonság magyarországi rendszerét!
4. Határozza meg a nemzetközi szerződést, mint a nemzetközi jog forrását! Sorolja fel a nemzetközi szerződések tipikus elnevezéseit! Mi a fenntartás és kifogás intézményének lényege és joghatása? Mutassa be a védelmi és biztonsági igazgatás központi, területi és helyi szerveit és feladataikat!
5. Ismertesse a nemzetközi szerződések időbeli, területi és személyi hatályát! Mutassa be Magyarország nemzetbiztonsági szolgálatait, és főbb feladataikat!
6. Mutassa be a kormányközi nemzetközi szervezeteket, mint a nemzetközi jog alanyait (fogalom, jellemzők, jogállás, tagság fokozatai)! Mutassa be a Nemzeti Ellenállóképességet!
7. Ismertesse a nemzetközi szerződések hazai előkészítésének és létrehozásának folyamatát a nemzetközi szerződésekkel kapcsolatos eljárásról szóló 2005. évi L. törvény alapján. Mutassa be a biztonságot veszélyeztető tényezőket!
8. Mutassa be a nemzetközi jog és a belső jog viszonyának kérdéseit, a dualista és monista elméleteket! Ismertesse az uniós jog és a nemzetközi szerződések helyét a magyar jogrendben! Mutassa be a különleges jogrendet, a kihirdetés szabályait és a kihirdetésükre okot adó tényállásokat!
9. Ismertesse a közös európai kül- és biztonságpolitika fejlődését a Lisszaboni Szerződést megelőző időszakban. Ismertesse a minősített adat védelmével kapcsolatos személyi és az adminisztratív biztonságra vonatkozó szabályokat!
10. Mutassa be az Európai Unió kül- és biztonságpolitikáját a Lisszaboni Szerződés rendelkezéseinek megfelelően (alapelvek és célkitűzések, eljárási szabályok, a tagállamok és egyes uniós intézmények hatáskörei)! Foglalja össze a minősített adat

- védelmével kapcsolatos fizikai biztonságra és elektronikus információvédelemre vonatkozó főbb szabályokat!
11. Mutassa be az Európai Unió Kül- és Biztonságpolitikai Főképviseelőjének feladatait és az Európai Külügyi Szolgálatot! Mutassa be a minősített információk védelméért felelős nemzeti biztonsági szerveket és a biztonsági alapelveket!
  12. Ismertesse az Országgyűlésnek és illetékes bizottságainak, a köztársasági elnöknek, a Kormánynak és tagjainak legfontosabb feladat- és hatáskörét a külügyek terén! Mutassa be a NATO biztonság- és védelempolitikáját!
  13. Mutassa be a külügyi igazgatás fogalmát és sajátosságait! Sorolja fel a külügyi igazgatás szerveit. Mutassa be az Összehangolt Védelmi Tevékenységet!
  14. Ismertesse az Európai Unió döntéshozatalával kapcsolatos magyar kormányzati koordinációt (szervek és hatáskör)! Mutassa be a NATO Válságreagáló Rendszert!
  15. Mutassa be a külgazdasági és külügyminiszternek a külpolitika területén viselt feladat- és hatáskörét! Mutassa be a létfontosságú rendszerek és létesítmények védelmével kapcsolatos főbb feladatokat!
  16. Mutassa be a külgazdasági és külügyminiszternek a külgazdaságpolitikai és egyéb területeken viselt feladat- és hatáskörét! Mutassa be az Európai Unió közös biztonság- és védelempolitikáját!
  17. Vázolja fel a Külgazdasági és Külügyminisztérium szervezetét és működését, a politikai és a szakmai szint viszonyát! Ismertesse a nemzetbiztonsági védelem és ellenőrzés szabályait!
  18. Ismertesse a külügyi igazgatási szervek feladatát és működését! Mutassa be a diplomáciai képviselők feladatait a diplomáciai kapcsolatokról szóló 1961. évi bécsi szerződés értelmében! Mutassa be a NATO Befogadó Nemzeti Támogatás feladatait!
  19. Határozza meg a konzuli igazgatás fogalmkörét! Ismertesse a vízum fogalmát és az ún. „schengeni rendszer” lényegét. Mutassa be a titkos információgyűjtés szabályait!
  20. Ismertesse a diplomáciai és konzuli képviselők jogállását (kiváltságok és mentességek)! Határozza meg a diplomáciai protokoll jellemzőit! Mutassa be a nemzetgazdaság védelmi és biztonsági célú felkészítését és mozgósítását!

ÖNKORMÁNYZATI IGAZGATÁS

A tantárgy célja, hogy a vizsgázó megismerje az önkormányzati rendszernek az államszervezetben elfoglalt helyét, a rendszer egyes elemeinek összefüggéseit és legyen tisztában a helyi önkormányzatok feladataival, szervezetével, gazdálkodásának főbb elemeivel.

Követelmények

1. A helyi önkormányzati rendszer

A vizsgázó szerezzon ismereteket az önkormányzati rendszer történetéről, az európai mintákról és a helyi önkormányzatok Európai Chartája szerinti elvárásokról. Legyen képes értelmezni az Alaptörvényben biztosított önkormányzati feladat- és hatásköröket, valamint ismerje az önkormányzás gyakorlásának formáit (közvetlen és közvetett hatalomgyakorlás). A vizsgázó ismerje meg Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Möt.) hatását az önkormányzati szektorra, valamint a Közigazgatás- és Közszolgáltatás-fejlesztési Stratégia 2014–2020 vonatkozó célkitűzéseit az önkormányzatokra vetítve.

2. A helyi önkormányzatok típusai, a helyi önkormányzatok és szerveik által ellátott feladatok rendszere

A vizsgázó ismerje meg a helyi önkormányzatok típusait, alapvető rendeltetésüket. Ezen túl ismerje meg az önkormányzati és az államigazgatási feladatok jellemzőit, a feladatok

telepítésének szempontjait, a differenciálás követelményeit. A vizsgázó sajátítsa el a helyi önkormányzati feladatok ellátásának törvényben meghatározott szabadságát, illetve annak korlátait érintő szabályozási elemeket. Ismerje az egyes önkormányzati típusok szerepét és főbb feladatait, továbbá mutassa be az új finanszírozási rendszerrel való összefüggéseket is.

3. A helyi önkormányzatok szervei és működésük

A vizsgázó ismerje meg a helyi önkormányzati képviselő jogállását, a képviselői jogokat és kötelezettségeket, valamint az összeférhetetlenség legfontosabb eseteire vonatkozó szabályozást. Ismerje meg a képviselő-testület működését, beleértve a bizottságokat és részönkormányzatokat is. Ismerje meg a polgármester, alpolgármester, a jegyző, aljegyző jogállására vonatkozó szabályokat, ezen túlmenően a polgármesteri hivatalra/közös önkormányzati hivatalra, valamint a helyi önkormányzatok társulásaira vonatkozó szabályrendszert, különös tekintettel az Möt. hatályba lépésével és azt követően bekövetkezett változásokat.

4. Az önkormányzatokkal kapcsolatos állami feladatok

A vizsgázó rendelkezzen ismeretekkel az állam központi szervei és a helyi önkormányzatok kapcsolatát meghatározó alapelvről, hazai történeti előzményeiről és a hasonló nemzetközi jogi megoldásokról. Átfogóan ismerje az Országgyűlés, a köztársasági elnök, a Kormány és a miniszterek helyi önkormányzatokkal kapcsolatos feladatait. A vizsgázó ismerje a fővárosi és vármegyei kormányhivatal szervezetét és feladatait, valamint a helyi önkormányzatok törvényességi felügyeletének célját, folyamatát és a rendelkezésre álló eszközöket.

5. A helyi önkormányzatok működésének és gazdálkodásának jogi alapjai

A vizsgázó ismerje meg a helyi önkormányzatok működésére, gazdálkodására vonatkozó alapvető jogszabályokat. Ismerje a feladatfinanszírozás rendszerét, annak alapelveit. Rendelkezzen ismeretekkel a költségvetés tervezésének folyamatáról, felépítéséről, szerkezetéről, a bevételek és a kiadások fajtáiról. A vizsgázó ismerje meg az államháztartási kontrollok célját az államháztartás pénzeszközeivel, és a nemzeti vagyonnal történő szabályszerű, gazdaságos, hatékony és eredményes gazdálkodás biztosításának feltételeit.

6. Az Európai Unióhoz történő csatlakozás önkormányzati vonatkozásai Magyarországon

A vizsgázó ismerje meg – a helyi önkormányzatok működését befolyásoló – az Európai Unió tagországból fakadó legfontosabb elvárásokat, hatásokat. Legyenek ismeretei a helyi jogalkotással kapcsolatos kérdésekről, a nemzetközi szerződési kötelezettségből eredő országos kötelezettségek teljesítéséhez kapcsolódó önkormányzati feladatokról, és az integrációs folyamatokból következő tervezési, működési, irányítási kérdésekről.

Tananyag

A tananyagot a Nemzeti Községi Szolgálati Egyetem által kiadott „Önkormányzati igazgatás” című jegyzet foglalja magába.

Szóbeli kérdések

1. Ismertesse a helyi önkormányzatok Európai Chartája „minimum követelményeit” és a helyi önkormányzás alaptörvényi alapjait. Mutassa be a helyi önkormányzás gyakorlásának közvetlen módjait!
2. Ismertesse a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény hatását az önkormányzati rendszerre és mutassa be a Közigazgatás- és Községi Szolgálat-fejlesztési Stratégia által meghatározott fejlesztési célkitűzéseket!
3. Mutassa be a helyi önkormányzatok feladatrendszerét és a hatáskör telepítés elveit!

4. Ismertesse az önkormányzati feladat- és hatáskörök vállalására, valamint a hatáskörök átruházására vonatkozó főbb szabályokat (önkormányzatok közötti és önkormányzaton belüli feladatátadás)!
5. Sorolja fel a helyi önkormányzatok típusait, és ismertesse azok jogállását, alapvető rendeltetését (jellemző feladatok és hatáskörök, egymáshoz való viszonyuk)!
6. Ismertesse a képviselő-testület és a bizottság működésére vonatkozó legfontosabb szabályokat!
7. Mutassa be az önkormányzati képviselőre vonatkozó szabályokat!
8. Mutassa be a polgármester és a jegyző szerepét és egymáshoz való viszonyukat!
9. Ismertesse az önkormányzati társulásokra, valamint a polgármesteri hivatalra (közös önkormányzati hivatalra) vonatkozó szabályokat!
10. Ismertesse az Országgyűlés, a köztársasági elnök és a Kormány helyi önkormányzatokkal kapcsolatos feladatait!
11. Ismertesse a minisztereknek a helyi önkormányzatokkal kapcsolatos feladatait, különös tekintettel a helyi önkormányzatokért felelős miniszter feladataira!
12. Mutassa be a fővárosi és vármegyei kormányhivatal szervezetét és feladatait, valamint a helyi önkormányzatok feletti törvényességi felügyeletet és annak eszközrendszerét!
13. Ismertesse a helyi önkormányzatok gazdálkodásának alapjait, jellemzőit (bevételek, kiadások, vagyon)!
14. Ismertesse a gazdasági program, fejlesztési terv szerepét a helyi önkormányzatok gazdálkodásában!
15. Ismertesse a helyi önkormányzat éves költségvetésének elkészítési folyamatát, a költségvetés tartalmi elemeit!
16. Mutassa be a feladatfinanszírozás jellemzőit!
17. Ismertesse a helyi önkormányzatok ellenőrzésének rendszerét, a belső kontroll-rendszer alkotóelemeit, mondjon példát azok tartalmára!
18. Mit jelent az, hogy hazánk jogharmonizációs feladatainak teljesítése során nem hivatkozhat hatalommegosztásra?
19. Mutassa be az önkormányzatokat érintő európai integrációs folyamatokat és törekvéseket!
20. Mutassa be az önkormányzatokat érintő, a fenntartható működést támogató folyamatokat és módszereket!

PÉNZÜGYI ÉS KÖLTSÉGVETÉSI IGAZGATÁS

A tantárgy oktatásának célja, hogy a vizsgázónak átfogó ismerete legyen a magyar pénzügyi és költségvetési igazgatás történeti és nemzetközi háttéréről, az adórendszer szabályozási, intézményi feltételeiről, a központi költségvetés tervezési és zárszámadási folyamatairól, a közpénzekkel történő gazdálkodás alapelveiről és gyakorlatáról, illetve a fiskális stabilitás eszközrendszeréről.

A vizsgázónak jártasnak kell lennie a monetáris kormányzás területén, a mikro- és makro-prudenciális felügyelet rendszerében, egyidejűleg ismernie kell a magyar banki-pénzügyi rendszer alaprendeltetését, intézményeit, nemzetközi és hazai szabályozási környezetét, továbbá az ügyfélvédelmet garantáló intézményeket, jogi szabályokat.

A tantárgy ismeretköre kiterjed az operatív állampénzügyi menedzsmentre, az állam-adósság- és a közpénzkezelés főbb követelményeire, a Magyar Államkincstár, az Államadósság Kezelő Központ államadósság és közpénzgazdálkodás területén végzett munkájára, illetve a Magyar Nemzeti Bank államháztartási pénzforgalmi kapcsolataira, továbbá az önkormányzati rendszer finanszírozási-pénzforgalmi rendjére.

A vizsgázónak meg kell ismernie az európai közös pénz létéből, valamint általában az európai uniós tagságból fakadó pénzügyi és pénzpolitikai követelményeket, illetve következményeket, amely Magyarország és az Európai Unió, illetve a nemzetközi pénzügyi rendszer intézményei között 2010 óta kialakult.

Követelmények

1. A magyar pénzügyi és költségvetési politika fejlődése napjainkig

A vizsgázó ismerje a jelenlegi pénzügyi rendszerünk létrejöttéhez vezető út főbb állomásait a rendszerváltozás során, az európai uniós tagság elnyerésének folyamatában, és különösen a 2010 óta követett aktív állammodell létéből fakadóan a pénzügyi intézményekben és az állampénzügyekben bekövetkező szabályozási és szervezeti változásokat. A vizsgázó ismerje meg a pénzügyi és költségvetési igazgatás általános elveit.

2. Fiskális kormányzás

A vizsgázó ismerje meg az adóztatás és az adóigazgatás alapelveit, követelményeit és szervezeteit, nyerjen betekintést az adózás rendjének törvényi szabályozásába. A központi költségvetés igazgatási ismereteinek tárgykörében a vizsgázó ismerje a költségvetés fogalmkészletét, gazdálkodási követelményrendszerét, illetve a központi költségvetés elkészítésének és végrehajtásának tárgykörében a Kormány, a kincstár, illetve a fejezeteket irányító szervek feladatait. A vizsgázó szerezzon ismereteket az államadósság kezelés főbb követelményeiről és gyakorlatáról, a kincstár operatív likviditásmenedzsmentjéről, a kincstári körbe tartozó gazdálkodókat érintő főbb szabályokról, követelményekről, az államháztartás finanszírozási és pénzforgalmi rendjéről.

3. Monetáris kormányzás

A monetáris kormányzás tárgykörében a vizsgázó ismerje meg a banki-pénzügyi rendszer alaprendeltetését, intézményi kereteit és 2010 utáni újjászervezett, újraszabályozott állapotát. Ismerje továbbá a monetáris eszköztárat, mikro- és makroprudenciális felügyeletet megvalósító Magyar Nemzeti Bank feladatkörét, a pénzügyi stabilitás fenntartása érdekében vitt politikáját. A vizsgázó szerezzon ismereteket a pénzügyi fogyasztóvédelmet biztosító jogi rendszerről, az ügyfélvédelmet szolgáló pénzalapok jogállásáról és működéséről. A vizsgázó ismerje meg a Magyar Nemzeti Bank államháztartást és pénzforgalmat érintő feladatait, így különösen a jegybank szerepét a költségvetési törvény alakításában, államháztartási kapcsolat rendszerét, állami pénzforgalmat érintő feladatait, kincstári egységes számlavezetési kötelezettségét, és ennek részleteit.

4. Állampénzügyi rendszerünk nemzetközi kapcsolódásai

A vizsgázó rendelkezzen ismeretekkel a magyar gazdaság külső pénzügyi kapcsolatait tekintve legfontosabb magánpiaci (pénz- és tőkepiaci) szereplők, valamint a hivatalos intézményi szereplők (az IMF, a Világbank, az EIB és az EBRD) motivációiról, működési elveiről. A vizsgázónak ismernie kell a költségvetési vonatkozások között az Európai Unió és Magyarország költségvetése közötti kapcsolat főbb jellemzőit is.

Tananyag

A tananyagot a Nemzeti Közszerológálati Egyetem által kiadott „Pénzügyi és költségvetési igazgatás” című jegyzet foglalja magába.

Szóbeli kérdések

1. Definiálja a pénz fogalmát és mutassa be a funkcióit, és e funkciók érvényesülését a tervgazdaságban, majd a piacgazdasági körülmények között!
2. Értelmezze a pénzügyi és költségvetési igazgatás fogalmát, mutassa be rendszertani elhelyezését!
3. Határozza meg az adó és az adórendszer fogalmát. Sorolja fel és jellemezze az adóztatás főbb alapelveit!

4. Mutassa be az adóztatás folyamatát és szereplőit. Ismertesse az adóigazgatás alapelveit és azok érvényesülésének követelményeit!
5. Határolja el egymástól az adóellenőrzés és az adóhatósági eljárás folyamatát. Mutassa be az igénybe vehető jogorvoslati eszközöket!
6. Mutassa be az adójogban alkalmazható jogkövetkezményeket és azok tartalmát!
7. Vázolja a központi költségvetésről szóló törvény előkészítésének rendjét (ideértve a központi költségvetés főbb tervezési eljárásait, technikáit a központi költségvetés szerkezeti rendje nélkül)!
8. Mutassa be a központi költségvetés felépítését, szerkezeti rendjét és parlamenti elfogadásának menetét!
9. Vázolja a központi költségvetés végrehajtásának és ennek keretében a központi költségvetés finanszírozásának és pénzforgalma lebonyolításának, valamint a végrehajtás ellenőrzésének és a zárszámadásnak a rendjét!
10. Mutassa be az államadósságkezelés főbb követelményeit és módjait!
11. Értelmezze a banki-pénzügyi rendszer alaprendeltetését, vázolja fel a magyar pénzügyi-banki intézményrendszer szerkezetét, szabályozási hátterét!
12. Mutassa be a pénzügyi intézmények és a tőzsde típusait, alapításuk és működésüknek főbb szabályait!
13. Vázolja a pénzügyi szektor felügyeletének követelményeit, módját, mutassa be a Magyar Nemzeti Bank e területre vonatkozó jogállását és eljárását!
14. Mutassa be a Magyar Nemzeti Bank jogállását, szerveit, elsődleges célját, alapvető feladatait, monetáris politikai eszköztárát!
15. Ismertesse a pénzügyi stabilitás jelentőségét és ezzel összefüggésben a Magyar Nemzeti Bank makro- és mikroprudenciális tevékenységét!
16. Mutassa be a Magyar Nemzeti Bank államháztartást és pénzforgalmat érintő feladatait!
17. Mutassa be a pénzügyi fogyasztóvédelem jogi hátterét, és ismertesse az ügyfélvédelmet szolgáló pénzalapokat, azok működésének lényegét!
18. Mutassa be a nemzetközi pénz- és tőkepiacok fejlődési folyamatait és azok magyar gazdaságra gyakorolt hatását!
19. Ismertesse a Magyarország szempontjából lényeges nemzetközi pénzügyi szervezeteket (IMF, Világbank, EIB, EBRD) és Magyarország 2010 óta érvényesülő kapcsolatrendszerét!
20. Mutassa be Magyarországot és az Európai Unió pénzügyi és költségvetési kapcsolatait!